

Regeringens proposition

1987/88:49

om förbud mot radarvarnare

Prop.
1987/88:49

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 22 oktober 1987.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Roine Carlsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås förbud mot s.k. radarvarnare. Förbudet föreslås omfatta tillverkning, innehav, överlåtelse och användning. En radarvarnare som varit föremål för brott skall vidare kunna förverkas.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1988.

1 Förslag till

Lag om förbud mot radarvarnare

Härigenom föreskrivs följande

1§ Med radarvarnare förstås i denna lag varje anordning som är konstruerad för att ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare för vägtrafik.

2§ Radarvarnare får inte tillverkas, innehas, överlåtas eller användas. Ej heller får en annan anordning som är så konstruerad att den kan ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare användas i ett fordon för detta ändamål.

3§ Den som bryter mot 2 § skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

4§ En radarvarnare eller annan anordning som har varit föremål för brott enligt denna lag skall förklaras förverkad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

2 Förslag till

Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Härigenom föreskrivs att 3 § radiolagen (1966:755)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Mottagare får innehas och användas av var och en. Om avgift för innehav av mottagare finnas bestämmelser i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

Mottagare får inte användas på sådant sätt att mottagning på andra platser störs.

Om radarvarnare finns särskilda bestämmelser i lagen (1987:000) om förbud mot radarvarnare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

¹ Lagen omtryckt 1986:1209.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 oktober 1987

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén

Föredragande: statsrådet R. Carlsson

Proposition om förbud mot radarvarnare

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I Sverige gäller sedan i början av 1970-talet ett system med allmän hastighetsbegränsning och differentierade hastighetsgränser. Detta anses allmänt ha inneburit att antalet omkomna och skadade i trafiken kunnat hållas på en internationellt sett låg nivå. Under de senaste åren har emellertid respekten för hastighetsgränserna avtagit. Trafikrytmen har blivit hetsigare såväl ute på vägarna som i de större städerna. Det finns ett klart samband mellan höga hastigheter och antalet svåra trafikolycksfall. Höga hastigheter ökar också utsläppen av föroreningar.

Riksdagen har nyligen behandlat problemet med det ökade antalet hastighetsöverträdelser. I trafikutskottets betänkanden 1986/87:1 och 1987/88:1 om trafiksäkerhet och trafikföreskrifter framhålls bl.a. att hastighetsövervakningen på vägarna måste förstärkas och göras mer effektiv.

Den metod för hastighetskontroller som polisen använder i de allra flesta fall är en uppmätning av hastigheten med hjälp av radar. Det har emellertid blivit alltmer vanligt att bilister använder s. k. radarvarnare, dvs. en anordning som kan ta emot signalerna från polisens radarhastighetsmätare och därigenom uppmärksamma bilförarna på hastighetskontroller innan hastigheten hunnit registreras.

Tekniskt kan en radarvarnare beskrivas som en mottagare av elektromagnetiska vågor, dvs. en slags radiomottagare med samma frekvens som de elektromagnetiska vågor som alstras av polisens radarhastighetsmätare. En radarvarnare kan ge utslag för en hastighetsmätning på mer än två kilometers avstånd, medan radarhastighetsmätaren normalt registrerar fordonets hastighet på ett avstånd av högst 100 meter.

I en framställning till regeringen den 22 augusti 1986 har rikspolisstyrelsen hemställt om förbud mot radarvarnare eftersom dessa försvårar polisens hastighetskontroller.

Med anledning av rikspolisstyrelsens framställning har inom kommuni-

kationsdepartementet utarbetats promemorian (Ds K 1987:2) Förbud mot radarvarnare. Promemorian, som innehåller förslag om förbud mot innehav av radarvarnare, har remissbehandlats. De författningsförslag som promemorian innehåller bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*. En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet som *bilaga 2*.

Regeringen beslutade den 8 oktober 1987 att inhämta lagrådets yttrande över inom kommunikationsdepartementet upprättade förslag till lag om förbud mot radarvarnare och förslag till lag om ändring i radiolagen (1966:755). Lagförslagen och lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3 och 4*. Lagrådet har i sitt yttrande framfört vissa förslag till ändringar i det remitterade lagförslaget. Jag återkommer till lagrådets yttrande i specialmotiveringen. Lagrådets granskning har också lett till en redaktionell ändring i 2 §.

1.2 Promemorian (Ds K 1987:2) Förbud mot radarvarnare

I promemorian föreslås förbud mot innehav av radarvarnare i motorfordon. Vidare föreslås att radarvarnare som innehafts olovligt skall få tas i beslag och förklaras förverkade. Det straff som förordas för olovligt innehav av radarvarnare är böter, högst 1 000 kr. Vad angår den författningstekniska lösningen föreslås att det egentliga förbudet och ansvarsbestämmelserna tas in i vägtrafikkungörelsen (1972:603).

1.3 Remissutfallet

Praktiskt taget alla remissinstanser har ansett att ett förbud mot radarvarnare bör införas.

De flesta remissinstanserna har emellertid framhållit att ett förbud, för att vara effektivt, måste göras mer långtgående än vad som förordats i promemorian och omfatta all befattning med radarvarnare. Några remissinstanser har haft synpunkter på den lagtekniska lösning som förordats. Huvudinvändningen har därvid varit att ett förbud och rättsverkningarna av detta kräver reglering i lag i större utsträckning än vad som föreslagits.

2 Föredraganden

2.1 Skälen för ett förbud

För att kunna förmå förare av motorfordon att hålla hastighetsgränserna måste dessa kunna övervakas på ett effektivt sätt. Den form för hastighetsövervakning som polisen använder är till cirka 80 procent radarhastighetsmätning. Det är uppenbart att hastighetskontroller med hjälp av sådan hastighetsmätning till stor del mister sin effekt om bilisterna genom att använda radarvarnare uppmärksammar kontrollerna i förväg.

Det är svårt att ange i vilken omfattning som radarvarnare faktiskt förekommer. Dessa har dock otvivelaktigt blivit allt vanligare under de

senaste åren. Det finns sålunda skäl att anta att inte minst de skärpta regler för körkortsingripanden som gäller sedan den 1 juli 1986 har medfört en ökad användning av radarvarnare. Inom polisen har man undersökt om det går att ersätta radarhastighetsmätningen med andra former av hastighetskontroller som är lika effektiva. Möjligheterna härtill torde dock f. n. vara små.

Den europeiska trafikministerkonferensen (CEMT) godkände vid sitt möte i Dublin den 25 och 26 maj 1982 en resolution om bl. a. övervakning av hastighetsbegränsningar. I resolutionen konstaterades att trafikanterna i många fall försöker undgå övervakningen genom att använda radarvarnare. CEMT rekommenderade därför medlemsländerna att vidta sådana åtgärder att hastighetsövervakningens effektivitet inte äventyras av förekomsten av radarvarnare. I de allra flesta länderna i Europa är det numera inte tillåtet att inneha radarvarnare.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört anser jag i likhet med praktiskt taget alla remissinstanser att ett förbud mot radarvarnare bör införas även i Sverige.

2.2 Förslagets närmare utformning

I promemorian har förbudet utformats som ett förbud mot innehav av radarvarnare i motorfordon. Flertalet av remissinstanserna har emellertid ansett att ett förbud måste göras mera långtgående och även omfatta bl. a. import och försäljning av radarvarnare. Jag delar denna uppfattning. Om förbudet skall bli effektivt är det nödvändigt att göra i princip all befattning med radarvarnare otillåten. Till belysning av de kontrollsvårigheter som annars skulle uppstå kan nämnas att vissa radarvarnare placeras utan fasta installationer på bilens instrumentbräda eller på backspegeln. Sådana radarvarnare kan därför tas bort i samband med en kontroll och döljas på något annat ställe. Andra typer av radarvarnare monteras på en dold plats i bilen t. ex. bakom kylargallret.

Med tanke på den funktion som en radarvarnare har, är det tydligt att ett förbud mot sådana inte berör de i 2 kap. regeringsformen var och en tillförsäkrade yttrande- och informationsfriheterna. Bestämmelserna i 8 kap. 3 § regeringsformen innebär emellertid att förbud av den omfattning som nyss nämnts måste föreskrivas i lag. Enligt min mening bör bestämmelserna tas in i en särskild lag och inte i radiolagen (1966:755) eller i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, vilka är de författningar som annars närmast skulle kunna ifrågakomma. En radarvarnare har nämligen ett användningsområde som är så speciellt och så skilt från användningsområdet för en vanlig radiomottagare att det inte är lämpligt att föra in ett förbud i radiolagen. I denna lag bör emellertid anges att särskilda bestämmelser gäller för radarvarnare. Ett skäl för att inte ta in bestämmelserna i trafikbrottslagen är att förbudet bör omfatta även sådan befattning med radiovarnare som inte har någon direkt anknytning till trafiken.

När det gäller att beskriva det otillåtna förfarandet måste varje möjligt sätt att befatta sig med en radarvarnare klart anges. Jag föreslår att det i

lagen anges att radarvarnare inte får tillverkas, innehas, överlåtas eller användas i landet.

Prop. 1987/88:49

Det torde inte vara behövt att därutöver också uttryckligen förbjuda import av radarvarnare. Ett sådant förbud förutsätter en systematisk gränskontroll i detta avseende, vilket mot bakgrund av att bl. a. innehav och överlåtelse i vart fall förbjuds knappast är tillräckligt motiverat. Ett importförbud skulle dessutom i viss mån strida mot strävandena i Sverige och övriga EFTA-länder att så långt möjligt förenkla gränskontrollen och koncentrera denna till ett fåtal viktiga fall.

Inte heller marknadsföring av radarvarnare bör vara tillåten. Detta uppnås emellertid genom att marknadsföring av en otillåten produkt enligt marknadsdomstolens praxis anses som otillbörlig marknadsföring enligt 2 § marknadsföringslagen (1975:1418).

Det enda användningssättet för en radarvarnare är att varna för hastighetskontroller. Jag anser därför att det inte finns något behov av en möjlighet att medge tillstånd till någon form av legal befattning med radarvarnare. Eftersom radarvarnare är förbjudna i nästan alla andra europeiska länder bör något undantag heller inte göras för radarvarnare som finns i utländska bilar.

Påföljden för den som olovligt befattar sig med en radarvarnare bör normalt vara böter. I enstaka fall kan dock ett fängelsestraff vara motiverat. Ett sådant fall kan exempelvis vara omfattande försäljning av radarvarnare. Jag föreslår därför att straffet bestäms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I och med att fängelse kan följa på brottet blir det möjligt för polisen att företa bl. a. husrannsakan i enlighet med vad som föreskrivs i 28 kap. rättegångsbalken. Under de förutsättningar som anges där kan alltså t.ex. ett fordon eller en lokal undersökas i brottsutredande syfte.

En radarvarnare som påträffats skall kunna förklaras förverkad, vilket bör anges särskilt i lagen. I övrigt bör beträffande förverkande i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken. I fråga om beslag tillämpas bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken.

Den föreslagna lagen bör kunna träda i kraft den 1 januari 1988. De personer som nu har radarvarnare bör utan någon större olägenhet hinna förstöra dessa eller på annat sätt göra sig av med dem. Det fordras därför inte någon särskild lagreglering av ett sådant förfarande.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom kommunikationsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om förbud mot radarvarnare
2. lag om ändring i radiolagen (1966:755).

Förslaget under 2 har upprättats efter samråd med statsrådet Göransson.

Förslagen har granskats av lagrådet.

4.1 Förslaget till lag om förbud mot radarvarnare

1 §

Med radarvarnare förstås i denna lag varje anordning som är konstruerad för att ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare för vägtrafik.

I detta lagrum definieras radarvarnare. Genom kravet att radarvarnare skall vara konstruerade för att ta emot elektromagnetiska vågor från radarhastighetsmätare för vägtrafik faller anordningar som är konstruerade för att ta emot vågor från andra radarsändare i princip utanför lagens tillämpningsområde.

I det till lagrådet remitterade förslaget föreslogs en bestämmelse om att som radarvarnare också skulle anses, vid användning i fordon, en anordning som är konstruerad så att den kan ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare. Vad som här avsågs var anordningar, s. k. radardetektorer, vilka används bl. a. inom försvarsmakten och på fritidsbåtar för att lokalisera föremål som är försedda med radar. Lagrådet har föreslagit att den nyss nämnda legaldefinitionen utgår och att användandet av sådana anordningar i stället straffbeläggs särskilt i 2 §. Till följd därav har lagrådet också föreslagit att lagens rubrik ges lydelsen "lag om förbud mot radarvarnare m. m."

Jag godtar lagrådets förslag till reglering av förbudet mot att använda radardetektorer. Jag anser dock inte att det är nödvändigt att ändra lagens rubrik.

En radarvarnare anses vara ett slags radiomottagare. Enligt 3 § radiolagen (1966:755) är det tillåtet för var och en att inneha bl. a. radiomottagare. Föreskrifterna i den föreslagna lagen kan därför sägas utgöra undantag från bestämmelserna i radiolagen.

2 §

Radarvarnare får inte tillverkas, innehas, överlåtas eller användas. Ej heller får en annan anordning som är så konstruerad att den kan ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare användas i fordon för detta ändamål.

Första meningen i paragrafen innebär att i princip all befattning med radarvarnare blir otillåten i landet. Som framhållits i avsnitt 2.2 torde marknadsföring av radarvarnare komma att anses som otillbörlig marknadsföring enligt 2 § marknadsföringslagen (1975:1418) och kan således förbjudas av marknadsdomstolen. Import är visserligen formellt tillåten men torde i praktiken ändå komma att upphöra.

Som jag tidigare nämnde i anslutning till 1 § har den andra meningen, där det förskrivs om förbud mot användning i fordon av anordningar med samma funktionssätt som radarvarnare, lagts till i enlighet med lagrådets förslag.

Den som bryter mot 2 § skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Befattning med radarvarnare i strid mot 2 § bör normalt leda till ett bötesstraff. Mer omfattande innehav eller t. ex. upprepade överlåtelser bör dock kunna medföra fängelse.

Eftersom fängelse kan följa för brott som avser befattning med radarvarnare innebär detta, som framhållits i avsnitt 2.2, även att bestämmelserna i 28 kap. rättegångsbalken om husrannsakan och kroppsvisitation gäller i tillämpliga delar. Dessa tvångsmedel kan alltså användas för att bl. a. söka efter radarvarnare som dolts.

Vad angår beslag tillämpas de allmänna bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken.

4 §

En radarvarnare eller annan anordning som har varit föremål för brott enligt denna lag skall förklaras förverkad.

Paragrafen föreskriver förverkande av radarvarnare som varit föremål för brott enligt den föreslagna lagen. I praktiken innebär detta att alla radarvarnare som påträffas skall förklaras förverkade. Därvid gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om förverkande i 36 kap. brottsbalken. Även en radardetektor förverkas om den har använts i ett fordon. Detta har i enlighet med lagrådets förslag särskilt angetts i lagtexten.

4.2 Förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966:755)

3 §

Mottagare får innehas och användas av var och en. Om avgift för innehav av mottagare finnas bestämmelser i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

Mottagare får inte användas på sådant sätt att mottagning på andra platser störs.

Om radarvarnare finns särskilda bestämmelser i lagen (1987:000) om förbud mot radarvarnare.

Hänvisningen i paragrafens sista stycke innebär att radarvarnare undantagsvis från bestämmelsen i första stycket om rätt för var och en att bl. a. inneha radiomottagare.

4.3 Ikraftträdandet

De föreslagna lagbestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1988. De som innehar radarvarnare förutsätts själva förstöra eller på annat sätt göra sig av med dessa. Någon särskild bestämmelse om detta torde inte behövas.

5 Hemställan

Prop. 1987/88:49

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om förbud mot radarvarnare
2. lag om ändring i radiolagen (1966:755)

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Författningsförslag i promemorian (Ds K 1987:2) Förbud mot radarvarnare

Förslag till

Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Härigenom föreskrivs att 4 § radiolagen (1966:755)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 2 § första, andra och fjärde styckena samt 3 § *äga ej tillämpning* på radiosändare eller mottagare på utländska fartyg, luftfartyg eller motorfordon.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer *äger* meddela föreskrifter *för* innehav och användning av *sådan* radiosändare och mottagare.

Föreslagen lydelse

4 §

Bestämmelserna i 2 § första, andra och fjärde styckena samt 3 § *skall inte tillämpas* på radiosändare eller mottagare på utländskt fartyg, luftfartyg eller motorfordon. *Bestämmelserna i 3 § skall inte heller tillämpas på en anordning som är avsedd att ta emot elektromagnetiska vågor från polisens radarhastighetsmätare (radarvarnare).*

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer *får* meddela föreskrifter *om* innehav och användning av *sådana* radiosändare och mottagare *som avses i första stycket samt radarvarnare.*

Denna lag träder i kraft den

¹ Lagen omtryckt 1986:1209.

Förordning om ändring i vägtrafikkungörelsen (1972:603)

Härigenom föreskrivs i fråga om vägtrafikkungörelsen (1972:603)¹

dels att 159 § skall ha följande lydelse,

dels att det i kungörelsen skall införas två nya paragrafer, 117 c och 167 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

117 c §

Anordning som är avsedd att ta emot elektromagnetiska vågor från polisens radarhastighetsmätare (radarvarnare) får inte innehas i motorfordon.

159 §

I nedan angivna fall får undantag medges av följande myndigheter.

Bestäm- melser	Undantaget rör	Myndighet	Bestäm- melser	Undantaget rör	Myndighet
117 a första stycket eller 117 b § första stycket		Trafiksäker- hetsverket	117 a § första stycket eller 117 b § första stycket 117 c §		Trafiksäker- hetsverket
118, 121 eller 122 §	Ett län Mer än ett län	Länssty- relsen Trafiksäker- hetsverket	118, 121 eller 122 §	Ett län Mer än ett län	Rikspolis- styrelsen Länssty- relsen Trafiksäker- hetsverket

Utom i fråga om undantag från 106, 107, 109 eller 139-144 § eller från lokala trafikföreskrifter om parkering inom en kommun skall undantag avse ett visst ändamål.

Skall en fråga om undantag enligt denna paragraf prövas av kommunen, men kan inte kommunens beslut avvaktas utan olägenhet, ankommer det i stället på polismyndigheten att pröva frågan. Polismyndigheten prövar också frågor om undantag från lokala trafikföreskrifter om transport av farligt gods, när länsstyrelsens beslut inte kan avvaktas utan olägenhet.

I fråga om undantag för rörelsehindrade från sådana bestämmelser eller lokala trafikföreskrifter som avser stannande och parkering finns bestämmelser i 159 a §.

¹ Kungörelsen omtryckt 1985:380.

Radarvarnare som har varit föremål för förseelse enligt 164 § får förklaras förverkad. Därvid tillämpas 36 kap. brottsbalken.

Denna förordning träder i kraft den

3 Förslag till

Förordning om ändring i kungörelsen (1967:448) om innehav och användning inom svenskt territorium av radiosändare och mottagare på utländskt fartyg, luftfartyg eller motorfordon

Häriigenom föreskrivs att 1 § kungörelsen (1967:448) om innehav och användning inom svenskt territorium av radiosändare och mottagare på utländskt fartyg, luftfartyg eller motorfordon skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna kungörelse förstås med svenskt territorium Sveriges landområden och sjöterritorium samt lufterummet däröver.

Kungörelsen gäller inte för en sådan anordning som är avsedd att ta emot elektromagnetiska vågor från polisens radarhastighetsmätare (radarvarnare).

Denna förordning träder i kraft den

Sammanställning av remissyttranden över promemorian (Ds K 1987:2) Förbud mot radarvarnare.

1 Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av riksåklagaren, domstolsverket, rikspolisstyrelsen, hovrätten för Nedre Norrland, brottsförebyggande rådet, televerket, trafiksäkerhetsverket, utredningen (K 1986:01) för översyn av vissa körkortsfrågor, radiolagsutredningen (U 1985:05), Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF), föreningen Sveriges polischefer, föreningen Sveriges statsåklagare, föreningen Sveriges åklagare, Kungl. Automobil Klubben, motorförarnas helnykterhetsförbund, motormännens riksförbund, Svenska åkeriförbundet, Sveriges domareförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges trafikskolors riksförbund, trafikförsäkringsföreningen.

2 Remissyttrandena

2.1 Förslaget i allmänhet

Alla remissinstanser utom en tillstyrker att ett förbud mot radarvarnare införs. Endast föreningen Sveriges statsåklagare ställer sig tveksam till ett förbud eftersom detta kommer att bli svårt att övervaka.

Den övervägande delen av remissinstanserna anser att förbudet bör vara mera långtgående än vad som föreslagits i promemorian.

2.2 Synpunkter på hur förslaget bör vara utformat.

Riksåklagaren, domstolsverket, rikspolisstyrelsen, hovrätten för Nedre Norrland, brottsförebyggande rådet, trafiksäkerhetsverket, utredningen för översyn av vissa körkortsfrågor, NTF och föreningen Sveriges polischefer har förordat att förbudet mot radarvarnare görs mer omfattande än vad som föreslagits i promemorian.

Vad gäller förbudets omfattning och närmare utformning har i huvudsak följande anförts.

Riksåklagaren: Radarvarnare torde nästan uteslutande användas i illojala syften till uppenbart men för trafiksäkerheten. Det finns därför i och för sig goda skäl för ett förbud i en eller annan form mot radarvarnare. Med utgångspunkt i en sådan bedömning får man närmare pröva vilken lagteknisk lösning som kan vara tjänlig och lämplig.

Ett riktmärke bör därvid vara att, om förbud införs, det skall finnas rimliga möjligheter att effektivt övervaka efterlevnaden och beivra överträdelser. Vidare bör den lagtekniska lösningen vara så enkel som möjligt och systematiskt godtagbar.

Det sagda innebär enligt min mening att, vid ett förbud, redan innehavet och inte själva användandet bör drabbas. Den ifrågavarande utrustningen bör också kunna förverkas; annars kommer ett ingripande att te sig tämligen meningslöst. Vidare bör processuella tvångsmedel stå till förfogande i form av husrannsakan och kroppsvisitation; utan möjlighet till sådana tvångsmedel torde ett effektivt eftersökande inte kunna komma till stånd. Från systematisk synpunkt bör eftersträvas att en förbudsreglering sker i anslutning till och i överensstämmelse med redan befintliga författningar på det berörda området.

Enligt min mening är de lagtekniska lösningar som valts i promemoriaförlaget av flera skäl inte godtagbara.

Både från saklig och handläggningsteknisk utgångspunkt finns goda skäl för en ordning där inte bara innehav i fordon av radarvarnare förbjuds utan där såväl införsel som innehav i allmänhet och överlåtelse drabbas av förbud. Systematiskt vinner man därvid också den fördelen att ett förbud då kan inordnas i och under radiolagen där det redan nu finns ett utbyggt regelsystem gällande innehav m. m. av radiomottagare.

I och för sig är en ordning som ger polisen möjlighet att använda ordningsbot vid överträdelse av ett förbud mot innehav av radarvarnare tilltalande. Skulle emellertid ett bötesstraff regelmässigt förenas med förverkande, vilket jag som ovan nämnts anser vara nödvändigt, kan ordningsbot inte komma till användning.

Vad gäller polisens rutinkontroller och s. k. flygande besiktningar medför dessa i sig ingen rätt för en polisman att kroppsvisitera den kontrollerade eller att göra husrannsakan. Inte ens om polismannen misstänker ett olagligt innehav får ett sådant tvångsmedel tillgripas eftersom det inte kan följa fängelse på det föreslagna brottet (28 kap. 1 och 5 §§ resp. 11 och 13 §§ RB). De nämnda kontrollerna kan således komma att visa sig tämligen verkningslösa mot sådana varnare som kan döljas exempelvis i en passage-
rars klädsel eller bagage.

Hovrätten för Nedre Norrland: Hovrätten är allmänt skeptisk till införande av en lagstiftning som kan befäras icke bli allmänt efterlevd. Särskilt med beaktande av att den tekniska utvecklingen kan gå därhän att upptäcktsrisken blir liten har hovrätten farhågor för att ett förbud av den föreslagna omfattningen blir ineffektivt och snarast kommer att undergräva förtroendet för lagar. Enligt hovrättens mening bör därför ett förbud avse all befattning, inklusive marknadsföring och försäljning, med radarvarnare.

Trafiksäkerhetsverket: Ett förbud mot radarvarnare måste ges en sådan omfattning att det verkligen hindrar att radarvarnare kommer till användning i fordon. Samtidigt skall det naturligtvis inte göras mer omfattande än nödvändigt. Är förbudet inte effektivt kan det dock istället komma att göra mer skada än nytta.

Redan de modeller av radarvarnare som finns tillgängliga i dag är så konstruerade att de är förhållandevis lätta att montera dolda eller att dölja vid en kontroll. Produktutvecklingen inom detta område går snabbt. Det finns därför all anledning att tro att utvecklingen går mot radarvarnare som har en konstruktion som gör att de kan användas på ett sådant sätt att det

blir praktiskt taget omöjligt att upptäcka dem vid en kontroll, t ex genom att de kan förvaras på föraren eller en passagerare. Upptäcktsrisken blir därmed ytterligt liten för den som använder en radarvarnare.

För ett effektivt förbud mot radarvarnare erfordras därför enligt trafiksäkerhetsverkets mening ytterligare åtgärder utöver förbudet att ha dem i motorfordon. Det måste vara åtgärder som på ett verkningsfullt sätt leder till att det inte skall gå att komma över radarvarnare på den öppna marknaden. För att förhindra marknadsföring och försäljning av radarvarnare bör överlåtelse av dessa förbjudas.

Utredningen (K 1986:01) för översyn av vissa körkortsfrågor: Hastighetsöverträdelserna är ett av de största enskilda trafiksäkerhetsproblemen. Statens väg- och trafikinstitut har gjort beräkningar som pekar på att antalet människor som varje år dödas i vägtrafiken skulle reduceras med ca 200 om alla trafikanter respekterade hastighetsbegränsningarna. Statsmakterna har också vid flera tillfällen uttalat att framför allt de allvarigare hastighetsöverträdelserna måste bekämpas med kraft.

Det är därför mycket angeläget att motverka att fordonsförarna använder tekniska hjälpmedel som sätter dem i stånd att undgå upptäckt när de överträder gällande regler. Vi hälsar därför med tillfredsställelse inriktningen av förslaget i promemorian. Enligt vår mening kommer dock förbudet i den utformning det har fått i promemorians förslag att bli i det närmaste verkningslöst. Moderna radarvarnare går nämligen knappast att upptäcka vid rutininspektion av en bil. För att ett förbud skall bli effektivt krävs enligt vår mening att det avser – inte bara innehav i motorfordon – utan även överlåtelse, import och marknadsföring.

NTF: Enligt NTFs uppfattning kommer ett förbud som begränsas till enbart innehav av radarvarnare i motorfordon att bli tämligen ineffektivt. Radarvarnare finns nu i små och flyttbara kompaktmodeller som lätt kan döljas vid poliskontroll. Personer som regelmässigt kör för fort kommer inte att avskräckas av ett förbud som i praktiken inte går att kontrollera.

NTF förordar i stället ett förbud som omfattar såväl innehav som överlåtelse, import och marknadsföring av radarvarnare.

Radiolagsutredningen (U 1985:05): Radiolagsutredningen har uttalat sig om de föreslagna ändringarna i radiolagen och har därvid i huvudsak anfört följande.

Såsom radiolagen är formulerad kan det hävdas att lagen inte gäller all verksamhet med utsändning av radiovågor. Uppenbarligen är det emellertid en utbredd uppfattning att lagen – liksom telekonventionen och radioreglementet – omfattar all användning av radiofrekvenser som faller under uttrycket telekommunikation med hjälp av radiovågor. Visst stöd för det synsättet ger också lagens förarbeten.

Sålunda förklarade föredragande statsrådet i propositionen med förslag till radiolag (prop. 1966:149) bl. a. följande rörande ljud, bild eller annat meddelande.

”Alla former av meddelanden avses. Även radarsändning, fjärrmanövrering, fjärrskrift och liknande överföring av tecken, signaler eller skrift är alltså radiosändning.”

Att begreppet radiosändning omfattar ”alla former av meddelanden”

framgår emellertid redan av lagtexten. Den säger vidare att en sändning måste utgöras av ett meddelande och beträffande radar torde som anförts själva utsändningen knappast uppfylla detta krav.

Trots motivuttalandet om radarsändning är utredningen närmast benägen att anse, att radiolagens radiosändningsbegrepp inte täcker utsändning från en radar. Därför lutar utredningen åt att en radarvarnare inte omfattas av begreppet mottagare i radiolagens mening. Utredningen medger emellertid att det hela kunde vara klarare. På grund härav och eftersom det i 3 § första stycket radiolagen föreskrivs att mottagare får innehas och användas av var och en, delar utredningen uppfattningen att man inte bör förbjuda visst innehav av radarvarnare utan att radiolagen ändras.

Prop. 1987/88:49

Bilaga 2

De till lagrådet remitterade lagförslagen.

1 Förslag till

Lag om förbud mot radarvarnare

Härigenom föreskrivs följande

1 § Med radarvarnare förstås i denna lag varje anordning som är konstruerad för att ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare för vägtrafik. Som radarvarnare anses också, när den används i fordon, en anordning som är så konstruerad så att den kan ta emot elektromagnetiska vågor från en sådan mätare.

2 § Radarvarnare får inte tillverkas, innehåsas, överlåtas eller användas i landet.

3 § Den som bryter mot 2 § skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 § En radarvarnare som har varit föremål för brott enligt denna lag skall förklaras förverkad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

2 Förslag till

Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Härigenom föreskrivs att 3 § radiolagen (1966:755)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Mottagare får innehåsas och användas av var och en. Om avgift för innehav av mottagare finnas bestämmelser i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

Mottagare får inte användas på sådant sätt att mottagning på andra platser störs.

Om radarvarnare finns särskilda bestämmelser i lagen (1987:000) om förbud mot radarvarnare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

¹ Lagen omtryckt 1986:1209.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1987-10-21.

Närvarande: f. d. regeringsrådet Nordlund, justitierådet Freyschuss, regeringsrådet Bouvin.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 8 oktober 1987 har regeringen på hemställan av statsrådet Hultström beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om förbud mot radarvarnare,
2. lag om ändring i radiolagen (1966:755).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Magnus Barnekow.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Lag om förbud mot radarvarnare

I legaldefinitionen i 1 § på radarvarnare har inrymts även s. k. radardektorer. Dessa används bl. a. inom försvarsmakten och på fritidsbåtar för att lokalisera föremål som är försedda med radar, alltså en helt legitim användning. De kan emellertid också ta emot signaler från polisens radarhastighetsmätare. När de används i ett fordon, skall de enligt definitionen hänföras till radarvarnare.

I sistnämnda hänseende har definitionen enligt lagtexten blivit för vid. Den skulle komma att omfatta t.ex. en radardetektor som av försvarsmakten används i ett fordon för att lokalisera en radar. Vidare är det enligt specialmotiveringen till 1 och 2 §§ avsikten att radardetektorerna skall jämföras med radarvarnare endast såvitt gäller användning i fordon. De skulle alltså i övrigt vara undantagna från 2 §.

Med hänsyn härtill synes den mest ändamålsenliga lagtekniska lösningen vara att andra meningen i 1 § utgår och att ett förbud mot att använda radardetektor som radarvarnare införs som en andra mening i 2 §. Denna mening kunde lämpligen ges följande lydelse: "Ej heller får en annan anordning som är så konstruerad att den kan ta emot elektromagnetiska vågor från en radarhastighetsmätare användas i ett fordon för detta ändamål. 14 § får då efter ordet "radarvarnare" inskjutas orden "eller annan anordning". Lagen bör dessutom rubriceras "Lag om förbud mot radarvarnare m.m.".

Lagrådet förordar att lagen ändras i enlighet med det anförda.

Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

I konsekvens med vad förut anförts bör 3 § tredje stycket få följande lydelse: "Om radarvarnare finns särskilda bestämmelser i lagen (1987:000) om förbud mot radarvarnare m.m."